

Vì sao Việt Nam bị đưa vào Danh sách Theo dõi Đặc biệt?

Thiện Ý

Theo tin tổng hợp giới truyền thông quốc tế, ngày 2-12-2022 vừa qua, Ngoại Trưởng Hoa Kỳ Antony Blinken đã công bố quyết định đưa Việt Nam vào Danh sách Theo dõi Đặc biệt (*SWL: Special Watch List hay*) vì có những vi phạm nghiêm trọng về quyền tự do tôn giáo. Khi bị đưa vào danh sách này, Việt Nam sẽ bị Hoa Kỳ theo dõi sát sao và các quan chức vi phạm có nguy cơ phải đối mặt với các biện pháp chế tài.

I/-Vì sao Việt Nam bị đưa vào “Danh sách Theo dõi Đặc biệt”?

Bộ Ngoại giao Mỹ dẫn lời Ngoại trưởng Blinken trong thông cáo ngày 2/12 nói rằng ông đưa Việt Nam vào “**Danh sách Theo dõi Đặc biệt**” vì nước này “*thực hiện hoặc dung túng cho những vi phạm nghiêm trọng về quyền tự do tôn giáo*”.

Theo VOA, vào tháng trước, trong một tuyên bố gửi cho VOA, Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Việt Nam cho rằng nước này “*luôn thực hiện nhất quán*” chính sách tôn trọng và bảo đảm quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo.

Vẫn theo tin VOA, Bộ Ngoại giao Mỹ quyết định đưa Việt Nam vào danh sách SWL lần này sau nhiều lần Ủy hội Tự do Tôn giáo Quốc tế của Hoa Kỳ (USCIRF) liên tục đề nghị bộ đưa Việt Nam vào Danh sách Quan tâm Đặc biệt (CPC: *Countries of Particular Concern*) vì cho rằng Việt Nam “*vi*

phạm một cách nghiêm trọng” về tự do tôn giáo.

Mặc dù chưa được đáp ứng đầy đủ theo đề nghị, nhưng USCIRF cũng hoan nghênh quyết định của ông Blinken.

Ông Abraham Cooper, Phó Chủ tịch USCIRF, viết trên Twitter: *“Mặc dù chúng tôi tin rằng các điều kiện ở Việt Nam đáp ứng tiêu chuẩn CPC, nhưng chúng tôi hy vọng việc Bộ Ngoại giao Mỹ đưa Việt Nam vào danh sách SWL sẽ khuyến khích chính phủ Việt Nam thực hiện các bước cụ thể để giải quyết các mối quan ngại lâu dài về tự do tôn giáo”.*

Ủy viên USCIRF Frederick Davie viết trên Twitter hôm 2/12: *“Chúng tôi hoan nghênh việc Bộ Ngoại giao Mỹ đưa Việt Nam vào Danh sách ‘Theo dõi Đặc biệt’, mặc dù USCIRF đã liên tục khuyến nghị liệt Việt Nam vào Danh sách CPC từ năm 2002 và vẫn lo ngại về các điều kiện tự do tôn giáo của nước này”.*

II/-Theo dõi đặc biệt (SWL) khác Quan tâm Đặc biệt (CPC) thế nào sao?

Theo Ts. Nguyễn Đình Thắng, một người ở Hoa Kỳ hoạt động nhiệt thành bao lâu nay cho nhân quyền Việt Nam, thì đối với quốc gia trong danh sách SWL, Bộ Ngoại Giao, thông qua phái bộ Hoa Kỳ ở quốc gia có hiện tượng vi phạm quyền tự do tôn giáo, phải theo dõi sát sao và kiểm tra các báo cáo vi phạm quyền tự do tôn giáo để phối kiểm xem:

1. Các vi phạm này có đạt mức nghiêm trọng không. Nghiêm trọng là các hành vi như:

- Tra tấn, vô nhân đạo hoặc hạ thấp nhân phẩm
- Giám giữ thời gian dài không có cáo buộc chính đáng
- Bắt cóc hoặc thủ tiêu
- Khước từ quyền sống, quyền an toàn cá nhân

2. Sự vi phạm có tính hệ thống, chẳng hạn như xuất phát từ chính sách nhất quán từ trung ương, hay không.

3. Sự vi phạm có kéo dài và còn tiếp diễn không.

Nếu hội đủ 3 yếu tố trên thì quốc gia trong danh sách SWL sẽ bị chỉ định là CPC.

Bộ Ngoại Giao Hoa Kỳ lập luận rằng mức độ vi phạm tự do tôn giáo ở Việt Nam chưa đến mức phải đưa vào danh sách CPC. Đó là lý do Việt Nam và một số quốc gia đã thoát bị chỉ định CPC dù có hành vi đàn áp tôn giáo nặng nề. Việc chỉ định CPC này có thể xảy ra một khi việc phối kiểm hoàn tất. Chẳng hạn, đưa vào danh sách CPC có thể xảy ra chỉ vài tháng sau khi một quốc gia bị đưa vào danh sách SWL.

III/- Các biện pháp chế tài thế nào?

Theo Ts. Nguyễn Đình Thắng, đối với quốc gia trong danh sách SWL, Bộ Ngoại Giao Hoa Kỳ hàng năm phải cung cấp cho Quốc Hội danh sách các vi phạm nghiêm trọng quyền tự do tôn giáo, danh tính của những thủ phạm đằng sau mỗi vi phạm, và biện pháp chế tài đã áp dụng đối với từng thủ phạm.

Các biện pháp chế tài này bao gồm:

1. Cấm nhập cảnh thủ phạm và cả vợ, chồng, con và cha mẹ của thủ phạm vĩnh viễn. Những ai đang ở Hoa Kỳ thì bị trục xuất và vĩnh viễn không được quay trở lại Hoa Kỳ.

2. Đóng băng tài sản ở Hoa Kỳ, nếu có, của thủ phạm.

Thủ phạm bao gồm giới chức chính quyền và các tác nhân ngoài chính quyền, như thành viên của các tổ chức “quần chúng tự phát” hoặc của các tổ chức tôn giáo “quốc doanh” làm công cụ đàn áp của chính quyền, hoặc các cá nhân đóng vai âm binh cho nhà nước ném đá giấu tay trong chính sách bách hại tôn giáo.

Tựu chung, ngày nào nhà đương quyền Việt Nam còn coi tôn giáo là kẻ thù của chế độ XHCN, là đối tượng phải trấn áp vì mối lo sợ cho sinh mạng chính trị của mình, thì ngày đó Việt Nam vẫn bị các quốc gia dân chủ, không riêng gì Hoa Kỳ lên án và có các biện pháp chế tài tương xứng. Bởi vì tự do tôn giáo, tín ngưỡng là quyền thiêng liêng bất khả xâm phạm của con người và là một trong các nhân quyền, dân quyền cơ bản. Vì rằng, *“Tín ngưỡng, tôn giáo không mang tính mê hoặc, mà đã góp phần vào nền đạo đức xã hội. Bởi vì, một xã hội có thần linh mà tội ác còn gia tăng, thì một xã hội phi thần linh tội ác ắt phải gia tăng nhiều hơn nữa”*. (Tuyên ngôn nhân quyền Việt Nam 1977).

Thiện Ý.